

N.F.S. Grundtvig “Saga om Nor og hans Æt. Med et Kvad til mit Fædreland
den 28 Jan. 1809”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.3, oktober 2013

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes
digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler
på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1809 (SJ: 106)

B *Anden udgave*, 1815 (SJ: 251)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 1

Teksten er etableret af Stine Holst Petersen

Punktkommentarer og indledning er skrevet af Stine Holst Petersen,
redigeret af Holger Berg

Tekstredegørelse er skrevet af Stine Holst Petersen, redigeret af Holger Berg
og Klaus Nielsen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning Klaus Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

[A:497] |PS:109

Saga om Nor og hans Æt.

Med et Kvad til mit Fædreland

den 28 Jan. 1809.

Høitiden byder hver Haand
Hvile fra Hverdagens Syssel;
Vinteren driver os ind,
Trindtomkring Arnen os sanker;

Ret er at lytte til Sagn,
|PS:110| Sagn om de fremfarne Tider.
Saa lytted Fædre i Nord.
Nordboer! lytter til mig!
Jeg vil en Saga fortælle
Medens i Skjoldungens Hal
Holdes den herlige Fest.

Saa er sagt af sagnkyndige Mænd, at i meget gammel Tid, end før Asamænd indkom i Nord, da var en Kæmpe af Gudernes Æt, rig og mægtig, og dertil begavet med allehaande Kløgt, men mest med den, som Spaakløgt heder, og som af al er først at nævne; thi vel er det *Noget*, at kende |A:498| Tiden, som hun *nu* er, og end *Mere*, ret at vide, hvordan hun *været* haver, men *Mest* er det at se og forstaa, hvad hun skal *vorde*. *Nor* var Kæmpens Navn, og ham fødtes tvende Sønner, hed En *Noreg*, og *Gautur* den Anden, men kun een Datter aatte han, og er hun nævnet *Dana*. Han skiftede Nordurlande udi trende Parter, og fik *Noreg* den Part, som efter ham er nævnet *Norrige*, og er det et haardt Land, og fuldt med Elv og Fjelde, men dog fagert i sin Maade, og rigt paa Malm og Stene. *Dana* fik de Øer, som svømme udi Østersaltet, lystelige at bygge paa, med Korn, med Eg og Bøg og med blommede Enge; saa fik hun og *Jotland* og *Alt* hvad som Mænd nævne *Danmark*. *Gautur* fik *Gautland*, som nu nævnes *Svithjod*, og er det sandt at sige, at ligervis som han byggede mellem baade Sødskende, saa havde og hans Odel i mange Maader Ligning med Begges, aldenstund han ligesom kunde række den ene Haand til sin Broder paa det høie Fjeld, og den anden til Søsteren i Dal. Saa var Landeskifte, men ei kommer *Gautur* mer ved denne Saga.

|A:499| |PS:111| Saa er det sagt, at *Nor* skulde aldrig dø, men der han ældedes, drog han til det grønne Godheim, at være med Guderne, og før han drog did, da tog han til sig alle sine Børn, og gav dennem kostelige Raad, bød dem leve endrægtelig tilhobe og varede dem ad deres Skade, om de ei vilde gøre derefter. Saa tog han og *Noreg* og *Dana* til Enetale hos sig, og sagde dem forud, at der vilde komme megen Ufred mellem de Sødskende, men at de dog, som *Ret* var, skulde enes paa det Sidste. Som han var vel øvet i Skjaldskab, da kvad han for dennem om al deres Landes Leilighed, og hvorledes de bedst kunde hjælpe og tjene hinanden, og var det et langt Kvæde, det Ingen nuomtide ved at sjunge fuldelig, dog Mænd sige for Sanden, at en Part var saa, som end kvædes i Normal hint gamle:

Malmet vokser

Dybt i Fjelde,
Kornet vokser
Høit paa Sletten.
Odin skifted.
Hvi han skifted
Saa, det vide
Taaber ikke;
Mon I veed det?

Jorden bærer
Hør, men Faaret
Uld paa Heden.
Deri Datter!
Klæd dig! Smyk dig
Med din Broders
Maard og Sobel!
Staa i Nord, som
Nordens Mø!

|A:500 |PS:112 Tag ei Silke,
Tag ei Smykker,
Tag ei Perler,
Som dig Sakslands,
Som dig Vallands
Sønner byde!
Naar de beile,
Naar de byde:
Skuffes *du*.

Sakslands Døttre,
Vallands Døttre
Vil dig lokke
Søn! til Leflen;
Høit i Bægret
Bruser Eddren,
Sødt de kvæde:
Der er Kraften!
Tro dem ei!

Elven fraader
Ud af Fjeldet,
Der er Kraften.
Øs af Elven!
Bed din Søster
Øl at brygge,
Mjød at blande!

Staa som *Nordens*
Søn i Nord!

Og end kvad han:

Norner styre,
Aser aarke,
Vaner vide.
Tro paa Norner!
|PS:113 Blot til Aser!
Bed til Vaner!
Saa har forne
Skjalde kvædet.

|A:501 Saa sige gamle Mænd, de som bedst mindes Fædres Frasagn,
at Nor mælte, og er det vel troligt det var udi denne Mening, dog det
ei var saa læmpet med Rimstave og anden Konst; thi det vide Alle
som nogen Kløgt eie, at ret Skjaldskab er at agte som Asamænds
Skænk til dem som bo i Norderlande, saa som Odin siger i Havamal:

Gunlød paa gyldne
Stol har mig skænket
Drik af den dyre Mjød.

Og end:

Letskøbte Vædske
Vel har jeg nydt,
Skjaldskabet vokser
Frem nu paa Jord.

Nu er det at sige, at i mange Aldre ihukkommede Børnene vel deres
Faders Ord, og, som det pleier at ske, at de som mest gøre efter de
Gamles og Kløgtiges Raad, dem gange og alle Ting bedst tilhaande,
saa bleve og de Sødskende stærke og mandelige og deres Ætmænd
spredtes vide om Lande, og Ingen mægtede at modstaa dem, der
som de fore frem. Men som de Sødskende ældedes, saa argedes de,
og troede paa deres egen Styrke og tyktes sig klogere at være end
deres Fader; thi sloge de hans Tale mestendels hen i Veir og Vind.

Nu er det til Tidende, at en ny Sæd kom ind i Norderlande, og
vist var hun god ja fuldbedre **|PS:114** end hin gamle, saa som hun
forkyndtes udi Østerleden; men sandt er det og at sige, at i den Time
hun kom hid, var det Kosteligste ei mere tilsyne. Somme mene, at
hun havde tabt det paa **|A:502** de lange Veie, men Somme mene det,
som ligeligst kan være, at hun havde gemt det saa vel og inderlig,
som Klippen sin dyre Malm, og at hendes Følgesvende ei vidste det
at fremføre for Dagens Lys. For den Sags Skyld hændtes det og saa,

at hine første Klerke og Kendemænd ei talte som Sandingen var, at den Gud, som Mænd nu skulde tjene, var hin samme, som de forud tjente, dog de havde forvendt hans Navn og Idrætter; men sagde idensted, at hine gamle Guder maatte nævnes Djævl og Menvætter, ligervis som den Jord, hvorpaa de ginge, og den Himmel med de store og smaa Lys, som løftede sig over deres Hoved, ei havde været de rette, denstund de mente dem bygte af Aser. Da forgættedes hartad alle de Ord, som Nor havde talt, i det hans Børn finge den gruelige Tanke, at der han drog til Guderne, da drog han til Djævlene udi Helvede, som de nu mente Guderne at være, og at det ei sømmede sig for dem, nu de skulde tjene Krist, at lyde hans Raad.

Lyster Nogen at vide alle de Ting, som hændtes ere de Sødskende indtil denne Time, han maa vel rette sin Leilighed til at efterforske i alle de Sagaer, som om dem ere samsatte ! Her er det kortelig at melde, hvorlunde det gik dem i alle Maader efter som Nor havde spaaet, baade at der kom megen Ufred imellem dem, indtil en Kvinde med Mande|PS:115mod, dannis og kløgtig og nær i Frændskab med begge, forligede dennem; saaog at ihvorvel Nor uidentvivl mente Mere, kan vel være og Andet, der han talte om Drik og om Klæde, saa maatte dog og i disse Dele hans Spaadom opfyldes.

|A:503Fra den Time Dana hentede sine Klædningsmon fra Bretlands Øer og sin Drik fra Sønderleden, da hovmodedes og bedaaredes hun saa, at Intet som groede paa Dyr eller Jord i hendes Sletter var hende til Maade, og hengav hun det for en ringe Pris, at hun kunde bramme med braagede og blommede Mon, og hellere vilde hun øge sin Tørst med fremmet Drik, end lædske den i sin egen. Da blev hun blød i Sind og Hjerte, og er det Sommes Mening, at hun ved det Levnet kortede sine Dage.

Bedre bleve Noregs Vilkaar, dog han i mange Stykker ei var klogere paa det Sidste; men fast maatte Man sige, at lige som de giftige Urter ei trives paa Fjeldene, saa kan ei heller Blødhed og Vellyst, der vel maa lignes ved giftige Urter, ret fæste Rod i hannem, for den stærke og rene Lufts Skyld, som blæser mellem Klipperne. Ei var det dog derfor et umærkeligt Ord, hvad som Nor talte til sin Søn; thi fra den Stund at Sakslands Mænd komme til at bygge og købslaa i Bjørgvin, da kom mangan ny og overflødig Skik, som ei var den bedste. Ondt maatte Man og hartad nævne det, at Noget blev fundet i Noregs Land, udaf hvilket det underlig Klare gjordes som Glar bliver kaldt; thi ligesom Glarmon kom til at stande paa Bordene isteden for de dunkle Horn og de mørke Bægere, saa maatte Øllet og Mjøden lade sig drive paa Flugt af Vin og anden udlændisk Drik. Men, om |PS:116Drik at tale, da haver den mest fordærvet baade Sødskende, som de ugudeligen pinte af det velsignede Korn, og ei er det at undres paa, aldenstund den laves

ved Ild og ved Nat, ved den gruelige Troldomskonst, som *Seid* monne kaldes; |A:504thi vel er det kundbart af gamle Bøger, at med den Konst vilde onde Jetter fordærve Jorden, og var det med hende, at Folk forgjordes fra Liv og Helsen, Vid og Forstand, ret som vi end dagligen se for Øie.

- 1 Nu er Normal kvædet
Og fremtalt er Sagnet,
Gavnlig for Askurs Æt,
Ikke for Jetters.
Vel ham, som kvad!
Vel ham, som kan!
Han nyde som *nemmed*!
Vel dem som *hørte*!
-

- 2 Landsmænd! Frænder i Nord!
Vil I end lyde paa Skjalden,
Medens han, kyndig ved Sagn,
Kyndig ved Fædrenes Kvad,
Stræber i Nutidens Maal
Oldtidens Kløgt at udtale?
-

- 3 Noreg! sku fra dine Fjelde
Ei saa kold til Dalens Søn!
Han har set dig i din Vælde,
Og fornummet Kvadets Døn
Som udgik fra *dine* Skjalde,
Fro han end dig ser genkalde
I din *Daad* den svundne Tid.

- 4 |PS:117 Dana kalder han sin Moder,
Elsker hende som en Søn;
Dog til hendes djærve Broder
Sneg han sig saa tit i Løn.
Øiet funkled, Kinden lued,
Naar den Kækkes Færd han skued,
Naar han hørte stærke Maal.

- 5 |A:505Derfor Noreg! tør, som Frænde,
Til dig træde Danas Skjald,
Frygter ei, at du skal vende
Ryggen mod ham i din Hal.

- 6 Naar paa høie Fjeld du stander,
Og paa Dana skuer ned,
Glem da aldrig, det er *Fjeldet*,
Ei *dig selv* som hæver dig!
- 7 Husk at Dana er en Kvinde!
Se hvor Blomsterflokken tæt,
Trindt om hendes Fod sig slynger!
Maa hun ei af den en Krands
Vinde om sin fagre Tinding?
- 8 Hør hvor Nattergalens Kvad
Smeltende og liflig toner!
Maa ei Taaren da paa Kind
Mildt og sagtelig nedrinde?
Maa da hendes Stemme ei
Sænke sig i ømme Toner?
- 9 *Tør* du kalde hende svag?
Tør du *pukke* paa din Styrke?
Vil du, at den grønne Eng
Skal sig brad som Klippen løfte,
|PS:118Og det *runde* Bøgeblad
Sig som Granenaalen *spidse*?
- 10 Om paa Øers Blomsterbred
Søsteren du seer at stande,
Stirre paa sit Billed ned
I de blaa, de stille Vande:
Husk at hun en Kvinde er,
At, som Kvinde, hun sig speiler
Kun fordi at Speilet hører
Med til Kvindernes Natur!
- 11 |A:506Ser du hende stundum spøge
Vild med Ynglinge fra Syden,
Husk at Fristelsen er stor
For den fagre, ømme Kvinde,
Naar en fyrig Ynglings Mund
Blusser, brænder hendes Hænder!
- 12 Speiler hun sig *alt* for længe,
Saa hun glemmer *Husets* Dont;
Spøger hun dig *alt* for kælen,
Saa hun glemmer *høie* Byrd;
Slaa da med dit Sværd paa Skjoldet!

Syng et gammelt Heltekvad!
Husk, du taler til en *Søster*!
Talen være *broderlig*!

13 Dana! kære, ømme Moder!
Ei det sømmer sig en Søn
Om sin *Moders* Feil at tale,
Kærlig skal han dølge dem,
Kysse dem fra hendes Læber;
Men en hed og heftig Bøn
Kan sig dog og for ham sømme.

14 |PS:119| Hed og heftig er min Bøn:
Aldrig glemme du din Broder!
Er han *stiv*, saa er han *fast*,
Er han *stolt*, saa er han *kraftig*,
Søg ei spæde Blomster der
Hvor de store Fjelde vokse!

15 Har du en vanartet Søn,
Som tør spotte med din Broder,
Haardt du revse ham! thi ei
Drengespøt den Gamle taaler,
Ei han det forskylder. Se!
Hvor han vogter sine Klipper,
Hvor den kolde Is og Sne
Hænger i hans hvide Lokker,
|A:507| Mens han staar med nøgent Bryst
Og med Sværd i Haanden æsker
Hvem som tør, til Enekamp!

16 Tø du op de frosne Lokker!
Løn hans Kamp med Kærlighed!
Vis ham, at du er *hans* Søster,
Sprungen ud af *samme* Lænd!
Kvinde er du, men ei *Sydens*
Bløde, svage Kvinde. Husk!
Til en *Skjoldmø* est du baaret,
Født til Kamp og Kærlighed!

17 Noreg! Dana! end en Bøn!
Glemmer aldrig hvad den Gamle

Talte om de høie Guder!
Navn og Form kan sig forvandle,
Men det Evige, som var
Førend Form og førend Navn,
Var, og er og vorder Kilden
Hvorfra Kraft og Kløgt udstrømmer,
|PS:120 Hvorhen Kraft og Kløgt henpeger,
Som en Straale til sin Sol.

- 18 Kristus, Herlighedens Glands
Og Guds Væsens rette Billed
Aabenbarede paa Jord,
I sig selv og i sin Lære.
Aser, Vaner er ei mer,
Himlen er ei længer kløvet,
Kraft og Kløgt og Kærlighed,
Tre til Een, til Gud er blevet.
Vil I løfte eders Isse
Kraftig imod Himmelbuen,
Først I knæle dybt i Støvet
Ned for ham, som Kraften eier!
-

- 19 **|A:508** Noreg og Dana! I elskede To!
Hørte I Sagnet og nemmed I Kvædet,
Haand udi Haand da I Sødskende tvende!
Ganger saa begge til Skjoldungens Hal!
Kommer! o følger den ilende Skjald!

- 20 Hisset han skuer en Herre saa bold,
Høit er *Hans* Hjerte og høit er *Hans* Sæde,
Mandig han sidder som *Yngve* og *Skjold*,
Gammelt og herligt er Skjoldungens Sæde.
Venlig Hans Fødedags stigende Sol
Førstegang ser ham paa Kongernes Stol.
Nordsolens Straaler de lyse, de kolde,
Speile sig glade i blinkende Skjolde,
Skjoldene blinke om Nordurlands Drot.

- 21 **|PS:121** Skjalden, hvis Øie er fængslet i Nord,
Som ikkun mægter om *Norden* at kvæde,
Som, naar han skuer et Oldtidens Spor,
Standser og stirrer beruset af Glæde,
Stirrer paa *Kors* og paa *løftede* Sværd,
Herlige Minder om Heltenes Færd.

Sværdet nedsynker paa Dannemands Skulder,
Vier til *Daad* og til Sværdenes Bulder,
Ridderen stander for Nordurlands Drot.

22 *Valdemar* havde et Banner saa prud,
Korset i Midten saa skinnende lued,
Vist kom det hellige Banner fra Gud,
Fienderne bæved, naar Korset de skued!
Valdemar kaared de gæveste Mænd,
Slog dem med Sværdet ved Skulder og Lænd,
Bød dem at tegnes med hellige Mærke;
Ridderne løfted sig mandige, stærke,
Stred under Korset trehundrede Aar.

23 Det Herlige svinder i løbende Tid;
En Konning uddrog med saa fager en Skare,
Han agted at kæmpe saa syndig en Strid,
Dog *hellige* Banner for Hæren de bare.
|A:509 Ei længer det værged om Kæmper fra Nord,
De sjunke, de segned paa blodige Jord,
Det Banner var svundet, man aldrig det fandt,
Fra Riddernes Bryst da og Korset forsvandt,
Og flygted til Snekken paa Havet.

24 Tregange skjulte sig Seklet i Tid,
Britter uddroge, saa talrig en Skare,
Røvede Korset i syndige Strid,
Venskabets Banner til Skændsel de bare,
|PS:122 Dannemarks Brøde *udsonedes* brat,
Tabt var for evig hin herlige Skat,
Dog sig de Riddere, mandige, stærke,
Reiste med Korsets det hellige Mærke,
Rørte af Sværdet i *Frederiks* Haand.

25 Skjalden, hvis Øie er fængslet i Nord,
Som ikkun mægter om *Norden* at kvæde,
Som, naar han skuer et Oldtidens Spor,
|A:510 Standser og stirrer, beruset af Glæde,
Stirrer paa Kors og paa løftede Sværd,
Herlige Minder om Heltenes Færd,
Sværdet nedsynker paa Dannemands Skulder,
Vier til *Daad* og til Sværdenes Bulder,
Ridderen stander for Nordurlands Drot.

26 Noreg og Dana! i Skjoldungens Hal
Rinde nu Festens ophøiede Timer.
Nærmere træde I Nordurlands Drot!
Skuer i Korset det genfødte Banner!
Vover at bryde det festlige Stille!
Sværger for Guds og hans Salvedes Aasyn,
Dem og hinanden i Liv og i Død
Trolig at elske og trolig at tjene,
Korset at *følge* og Korset at *bære*,
Aldrig at glemme I stamme fra Nor!!!

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.
